

Høringsnotat

Forslag til forskrift til

lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet

(Behandling av personopplysninger)

Dato: 15. mai 2023

1	Innledning.....	3
2	Bakgrunn	3
2.1	Oppgavene etter boligsosial lov.....	3
2.2	Behandlingsgrunnlag for personopplysninger i boligsosial lov.....	4
3	Formålet med forskriften	5
4	Behandlingsansvarlig.....	5
4.1	Gjeldende rett.....	5
4.2	Departementets vurderinger og forslag.....	6
5	Formålet med behandlingen av personopplysninger	6
5.1	Gjeldende rett.....	6
5.2	Departementets vurderinger og forslag.....	7
6	Personopplysninger som kan behandles	8
6.1	Gjeldende rett.....	8
6.2	Departementets vurderinger og forslag.....	8
6.2.1	Behovet for regulering	8
6.2.2	Hvilke opplysninger som kan behandles.....	9
7	Innhenting av personopplysninger.....	14
7.1	Gjeldende rett.....	14
7.2	Departementets vurderinger og forslag.....	16
7.2.1	Innhenting av opplysninger fra skattemyndighetene.....	16
7.2.2	Hvem det kan hentes inn opplysninger fra.....	17
7.2.3	Innhenting av opplysninger fra gjeldsinformasjonsforetak.....	17
8	Opplysninger om andre enn den som ber om bistand	18
8.1	Gjeldende rett.....	18
8.2	Departementets vurderinger og forslag.....	18
9	Viderebehandling av personopplysninger til utvikling og test.....	20
9.1	Gjeldende rett.....	20
9.2	Departementets vurderinger og forslag.....	21
10	Økonomiske og administrative konsekvenser.....	23
11	Forslag til forskrift	24

1 Innledning

Departementet sender med dette på høring forslag til forskrift om behandling av personopplysninger for kommunen og statsforvalteren når de utfører oppgaver etter lov 20. desember 2022 nr. 121 om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet.

Lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet (også kalt «boligsosial lov») trer i kraft 1. juli 2023.

For å utføre sine oppgaver etter loven må både kommunen og statsforvalteren behandle personopplysninger. Lovens §§ 8 og 9 inneholder hjemler for behandling og innhenting av personopplysninger. Bestemmelsene fastsetter at departementet kan gi nærmere bestemmelser om dette i forskrift.

Personvernforordningen er innlemmet i EØS-avtalen og gjort til norsk rett gjennom lov 15. juni 2018 nr. 38 om behandling av personopplysninger (personopplysningsloven). Personvernforordningen skal verne fysiske personers grunnleggende rettigheter og friheter ved behandlingen av personopplysninger, samtidig som den skal sikre fri flyt av personopplysninger mellom medlemsstatene.

Formålet med forskriften er å sikre de rettslige rammene og bidra til forutberegnelighet ved behandlingen av personopplysninger – både for kommunene og statsforvalteren, men også for de som ber om boligsosial bistand fra kommunen (de registrerte).

I arbeidet med høringsforslaget har departementet i samarbeid med KS blant annet gjennomført et innspillmøte med seks kommuner, som ga innspill til ulike temaer i forslaget.

2 Bakgrunn

2.1 Oppgavene etter boligsosial lov

Boligsosial lov viderefører plikter kommunen har gjennom medvirkningsansvaret i sosialtjenesteloven § 15 og helse- og omsorgstjenesteloven § 3-7, men presiserer og til dels skjerper ansvaret. De skjerpede kravene gjelder plikten til å ta boligsosiale hensyn i planleggingen, samt innføring av noe strengere krav til saksbehandlingen. Formålet med loven er å få et klarere og mer samlet regelverk på det boligsosiale feltet, som igjen kan gi en høyere måloppnåelse i det boligsosiale arbeidet. Et klarere regelverk på det boligsosiale feltet kan bidra til at flere vanskeligstilte får nødvendig hjelp og at nivået på den boligsosiale bistanden blir mer likeverdig mellom kommuner. Formålsbestemmelsen i loven konkretiserer dette ved å fremheve at loven skal forebygge boligsosiale utfordringer, og at de som ikke selv klarer å skaffe seg og beholde en egnet bolig skal få hjelp.

For å forebygge boligsosiale utfordringer, har loven en bestemmelse om kommunens ansvar for organisering og planlegging i § 5. I bestemmelsens første ledd presiseres at kommunen skal sørge for samarbeid på tvers av sektorer og samordning av sine tjenester, samt at de skal samarbeide med andre offentlige aktører som kan bidra i arbeidet for vanskeligstilte på boligmarkedet. I bestemmelsens annet ledd fastsettes at kommunen skal ha en oversikt over

behovet for ordinære og tilpassede boliger for vanskeligstilte på boligmarkedet, og at denne oversikten skal inngå som grunnlag for arbeid med kommunens planstrategi. Videre skal kommunen fastsette overordnede mål og strategier for det boligsosiale arbeidet i kommuneplanen.

For å hjelpe dem som ikke selv klarer å skaffe seg eller beholde en egnet bolig, har loven en bestemmelse som presiserer at kommunen skal gi individuelt tilpasset bistand til de som er vanskeligstilte på boligmarkedet i § 6. Dette er i dag en del av de individuelle bistandsoppgavene som følger av medvirkningsansvaret i helse- og omsorgstjenesteloven § 3-7 og sosialtjenesteloven § 15. I bestemmelsens annet ledd er det presisert at kommunen etter eget skjønn vurderer hvilken bistand som gis. Bistandens art og omfang skal tilpasses den enkeltes behov. Samtidig er det viktig at den som er vanskeligstilt på boligmarkedet kan ha innflytelse på det tilbudet han eller hun har behov for. Prinsippet om brukervedvirkning er fastsatt i lovens § 7 tredje ledd.

Kommunen skal fatte enkeltvedtak når den avgjør om personer som ber om bistand oppfyller vilkårene for å få individuelt tilpasset bistand. Hovedinnholdet i bistanden skal fremgå av vedtaket. Statsforvalteren er klageinstans for vedtak etter loven, jf. lovens § 7 fjerde ledd.

For å utføre de oppgavene som er beskrevet i loven, vil det være nødvendig for kommunene å behandle en rekke personopplysninger. Kommunenes behov vil av og til også omfatte særlige kategorier av personopplysninger. Det samme gjelder statsforvalteren ved behandling av klagesaker.

2.2 Behandlingsgrunnlag for personopplysninger i boligsosial lov

Personopplysninger defineres i personvernforordningen som enhver opplysning om en identifisert eller identifiserbar fysisk person, jf. personvernforordningen artikkel 4 nr. 1. Alle former for behandling av personopplysninger er omfattet av forordningen. Med «behandling» menes enhver operasjon eller rekke av operasjoner som gjøres med personopplysninger, enten den er automatisert eller ikke, jf. forordningens artikkel 4 nr. 2. Typiske eksempler på behandling er innsamling, registrering, lagring, tilpasning, endring, gjenfinning, bruk, utlevering, sammenstilling eller samkjøring og sletting. Personvernforordningen oppstiller blant annet grunnleggende prinsipper og vilkår for behandling av personopplysninger. Den behandlingsansvarlige har ansvaret for at de grunnleggende prinsippene og vilkårene til enhver tid er oppfylt.

Kommunens og statsforvalterens behandling av personopplysninger har grunnlag i personvernforordningen artikkel 6 nr. 1 bokstav e. Supplerende rettsgrunnlag er gitt i boligsosial lov § 8 første ledd som fastsetter at kommunen og statsforvalteren har rett til å behandle personopplysninger når det er nødvendig for å utføre oppgaver etter loven. For kommunen vil dette for eksempel være å vurdere om en person som ber om bistand er «vanskeligstilt på boligmarkedet» og eventuelt hvilken bistand som skal gis. Statsforvalteren må behandle personopplysninger i forbindelse med behandling av eventuelle klager over kommunens vedtak. Hjemmelen omfatter behandling av særlige

kategorier personopplysninger etter personvernforordningen artikkel 9 og personopplysninger om straffedommer og lovovertrедelser etter artikkel 10. Boligsosial lov § 8 annet ledd presiserer at innsamlede opplysninger kan brukes til utarbeidelse av statistikk og analyser. Lovbestemmelsen fastsetter de ytre rammene for behandlingen, mens det i tredje ledd er hjemmel til å gi forskrift som regulerer om den nærmere behandlingen av personopplysninger. Bestemmelsen gir også eksempler på hva en slik forskrift kan regulere. Bestemmelsen er nærmere omtalt i Prop. 132 L (2021-2022) punkt 15 og særmerknad til § 8.

Boligsosial lov § 9 fastsetter at kommunen kan innhente opplysninger fra andre offentlige organer når det er nødvendig for å utføre oppgaver etter loven. Det innebærer en tilsvarende opplysningsplikt for offentlige organer. Taushetsplikt hos det organet som blir bedt om å gi opplysninger, går imidlertid foran den generelle opplysningsplikten. Noen taushetsbelagte opplysninger står imidlertid i en særstilling, og § 9 fjerde ledd fastsetter at kommunen kan innhente taushetsbelagte opplysninger fra Folkeregisteret og skattemyndighetene. Lovbestemmelsen fastsetter de ytre rammene for innhenting, mens femte ledd gir departementet hjemmel til å gi forskrift blant annet om hvilke opplysninger kommunen kan innhente, fra hvilke organer, og hvilke opplysninger kommunen kan innhente fra skattemyndighetene. Bestemmelsen er nærmere omtalt i Prop. 132 L (2021-2022) punkt 16 og 17 og særmerknad til § 9.

3 Formålet med forskriften

Departementet foreslår i § 1 en innledende bestemmelse som fastsetter at formålet med forskriften er å sette rammene for kommunenes og statsforvalterens behandling av personopplysninger når de utfører oppgavene etter lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet §§ 5-7.

Bestemmelsen må sees i sammenheng med lovens §§ 8 og 9, som gir de overordnede rammene for kommunenes og statsforvalterens behandling av personopplysninger.

4 Behandlingsansvarlig

4.1 Gjeldende rett

Grunnprinsippene for behandling av personopplysninger er fastsatt i personvernforordningen artikkel 5. Prinsippene angir sammen med de resterende bestemmelsene i forordningen rammer og krav som må følges ved enhver behandling av personopplysninger. Den behandlingsansvarlige skal kunne dokumentere at disse prinsippene overholdes og øvrige krav overholdes, jf. personvernforordningen artikkel 5 nr. 2 og artikkel 24 nr. 1.

Behandlingsansvarlig er definert i personvernforordningen artikkel 4 nr. 7 som «en fysisk eller juridisk person, en offentlig myndighet, en institusjon eller ethvert annet organ som alene eller sammen med andre bestemmer formålet med behandlingen av

personopplysninger og hvilke midler som skal benyttes». Den behandlingsansvarlige, eller de særlige kriteriene for utpeking av vedkommende, kan fastsettes i nasjonal rett, når formålet med og midlene for behandlingen er fastsatt i unionsretten eller i medlemsstatenes nasjonale rett. Den behandlingsansvarlige har ansvaret for at de grunnleggende prinsippene og vilkårene i personvernforordningen til enhver tid er oppfylt.

Etter boligsosial lov er det i hovedsak kommunene som blir pålagt ansvar og skal utføre oppgaver. For å utføre disse må kommunen behandle personopplysninger. Statsforvalteren er klageinstans ved klage over enkeltvedtak etter loven. Statsforvalteren må behandle personopplysninger for å utføre denne oppgaven. Lovens §§ 8 og 9 fastsetter at «[k]ommunen og statsforvalteren kan behandle personopplysninger, også personopplysninger som nevnt i personvernforordningen artikkel 9 og 10, når dette er nødvendig for å utføre oppgaver etter loven her».

4.2 Departementets vurderinger og forslag

Behandlingsansvarlig er i personforordningen artikkel 4 nr. 7 definert som den som bestemmer formålet med behandlingen av personopplysninger og hvilke midler som kan benyttes. Det er den behandlingsansvarliges ansvar å sikre og dokumentere at behandlingen av personopplysninger gjøres i tråd med personvernforordningens krav, jf. forordningen artikkel 24 nr. 1. Utgangspunktet er at kommunen og statsforvalteren hver for seg er behandlingsansvarlig for behandling av personopplysninger knyttet til de oppgavene de er pålagt. Departementet mener det fremgår tydelig av loven at det er kommunen og statsforvalteren som har ansvar for de oppgavene som gjør det nødvendig å behandle personopplysninger. I utgangspunktet er det derfor ikke nødvendig å presisere hvem som er behandlingsansvarlig. Av pedagogiske hensyn, foreslår departementet likevel å tydeliggjøre dette i § 2 i forskriften.

5 Formålet med behandlingen av personopplysninger

5.1 Gjeldende rett

Personvernforordningen artikkel 5 nr. 1 bokstav b slår fast at personopplysninger bare skal samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål. De skal ikke viderebehandles på en måte som er uforenlig med disse formålene. Dette er prinsippet om formålsbegrensning. Kravet om at formålet skal være spesifikt og uttrykkelig angitt, betyr at det må være tydelig formulert, slik at det er mulig å vurdere om behandlingen er i samsvar med forordningens bestemmelser. Det innebærer at formålet må være konkret angitt og ikke kan være definert så vagt at det er vanskelig å vurdere om behandlingen er nødvendig og lovlig. Kravet om at formålet skal være berettiget, betyr at behandlingen må være i samsvar med annet regelverk og samfunnskrav. Formålet må oppfattes å være i samsvar med alminnelige samfunnsnormer, og det må være i samsvar med det som kan forventes i den type virksomhet som den behandlingsansvarlige driver.

Boligsosial lov § 8 første ledd gir kommunen og statsforvalteren hjemmel til å behandle personsopplysninger som er nødvendige for å utføre oppgaver etter loven. Hjemmelen omfatter særlige kategorier personopplysninger etter personvernforordningen artikkel 9 (for eksempel helseopplysninger) og personopplysninger om straffedommer og lovovertrедelser etter artikkel 10. Opplysninger kommunen og statsforvalteren trenger for å vurdere om personen er vanskeligstilt på boligmarkedet etter boligsosial lov § 6, jf. § 4, og innretningen på bistanden, vil være nødvendige i bestemmelsens forstand. Det samme vil opplysninger kommunen trenger for å oppfylle sine oppgaver knyttet til organisering og planlegging etter boligsosial lov § 5. For å behandle en klage over enkeltvedtak om individuelt tilpasset bistand etter § 6, må statsforvalteren som oftest måtte behandle de samme personopplysningene som kommunen i den aktuelle saken.

5.2 Departementets vurderinger og forslag

Departementet mener det er hensiktsmessig å presisere formålet med behandlingen av personopplysninger. Vi foreslår derfor at forskriftens § 3 klart angir de sentrale formål behandlingen knyttes til. Etter departementets syn vil det bidra til å ivareta den registrertes rettigheter i større grad. Angivelsen av formålene vil tydeliggjøre behandlingens rekkevidde og bevisstgjøre både den behandlingsansvarlige og den registrerte, samt være i tråd med personvernforordningens oppfordring om å angi formålene i nasjonal rett, se forordningens fortale punkt 45.

Forslagets første ledd **bokstav a** slår fast at kommunen kan behandle personopplysninger for å vurdere om en person er vanskeligstilt på boligmarkedet. Det er en av oppgavene i loven etter § 6, jf. § 4. Vanskeligstilte på boligmarkedet er definert i lovens § 4 som «personer som ikke kan ivareta sine interesser på boligmarkedet, og derfor trenger bistand til å skaffe eller beholde en egnet bolig». Det er behovet for bistand til å skaffe eller beholde en egnet bolig som er avgjørende for om man faller innenfor eller utenfor definisjonen. Hvorvidt en person ikke selv klarer å ivareta sine interesser på boligmarkedet og derfor har behov for bistand, må alltid avgjøres konkret. Departementet viser til Prop. 132 L (2021-2022) kapittel 9 og særmerknaden til § 4 på side 103-104 for nærmere omtale av definisjonen av vanskeligstilte på boligmarkedet.

Forslagets første ledd **bokstav b** slår fast at kommunen kan behandle personopplysninger for å gi individuelt tilpasset bistand til vanskeligstilte på boligmarkedet. Kommunens plikt til å gi bistand følger av boligsosial lov § 6. At bistanden skal være individuelt tilpasset, innebærer at kommunen på en helhetlig måte skal vurdere den vanskeligstiltes økonomiske, sosiale og helse- og omsorgsmessige behov før den avgjør bistandsformen. Departementet viser til Prop. 132 L (2021-2022) kapittel 11 og særmerknaden til § 6 på side 105 for nærmere omtale av plikten til å gi individuelt tilpasset bistand til vanskeligstilte på boligmarkedet.

Forslagets første ledd **bokstav c** slår fast at kommunen kan behandle personopplysninger for å ha oversikt over behovet for både ordinære og tilpassede boliger for vanskeligstilte på boligmarkedet. Det følger av boligsosial lov § 5 annet ledd at kommunen skal ha slik oversikt og at den skal inngå som grunnlag for arbeidet med kommunens planstrategi.

Forslagets **annet ledd** slår fast at statsforvalteren kan behandle opplysninger for formålene angitt i første ledd bokstav a og b ved behandling av klager etter lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet § 7.

Departementet presiserer at rekkevidden av de angitte formålene med behandlingen må tolkes i lys av boligsosial lov § 8 første ledd.

6 Personopplysninger som kan behandles

6.1 Gjeldende rett

Det følger av personvernforordningen artikkel 5 nr. 1 bokstav c at det bare kan behandles personopplysninger som er adekvate, relevante og begrenset til det som er nødvendig for formålene de behandles for (dataminimeringsprinsippet). Det må være en nær sammenheng mellom opplysningene og behandlingsformålet og opplysningene skal være egnet til å oppnå formålet. Det innebærer blant annet at det ikke skal behandles flere opplysninger enn nødvendig, at det ikke skal behandles opplysninger om flere personer enn nødvendig og at opplysningene ikke skal lagres lengre enn det som er nødvendig for formålet.

Det følger videre av artikkel 5 nr. 1 bokstav d at personopplysningene skal være korrekte og oppdateres om nødvendig (prinsippet om riktighet). Det innebærer at den behandlingsansvarlige har en plikt til å kvalitetssikre personopplysningene som behandles.

For å utføre sine oppgaver etter boligsosial lov må kommunene og statsforvalteren behandle personopplysninger. Boligsosial lov § 8 gir kommunen rett til å behandle personopplysninger når det er nødvendig for å utføre oppgaver etter loven. Boligsosial lov § 8 gir også adgang for statsforvalteren til å behandle personopplysninger i forbindelse med behandling av eventuelle klager over kommunens vedtak. Bestemmelsen omfatter særlige kategorier personopplysninger etter personvernforordningen artikkel 9 og personopplysninger om straffedommer og lovovertridelser etter artikkel 10. Opplysninger kommunen og statsforvalteren trenger for å vurdere om personen er vanskeligstilt på boligmarkedet etter § 6, jf. § 4, og innretningen på bstanden, vil være nødvendige i bestemmelsens forstand. Det samme vil opplysninger kommunen trenger for å ha oversikt over boligbehovet og for å oppfylle sine oppgaver knyttet til planlegging etter § 5.

Departementet viser til Prop. 132 L (2021-2022) kapittel 15 og særmerknadene til § 8 for nærmere omtale av bestemmelsen.

6.2 Departementets vurderinger og forslag

6.2.1 Behovet for regulering

Behandling av personopplysninger skal være oversiktlig og forutsigbart for den registrerte. Det bidrar til å skape tillit og setter den registrerte i stand til å ivareta sine rettigheter og interesser. Samtidig skaper det rammer og forutberegnelighet for den behandlingsansvarlige, det vil si kommunene og statsforvalteren, som skal utføre

oppgavene etter loven. Behovet for mer detaljerte regler for behandlingen av personopplysninger ble etterlyst av blant annet Datatilsynet, KS og flere kommuner under høringsrunden om hjemler for behandling av personopplysninger i ny boligsosial lov.¹ Departementet mener derfor at det er hensiktsmessig å nærmere regulere behandling av personopplysninger i forskrift, noe departementet uttrykte i Prop. 132 L (2021-2022) kapittel 15-17.

Det er grunn til å være oppmerksom på at detaljert regulering kan ha ulemper. Det er en nasjonal målsetting om digitalisering og digital transformasjon i offentlig sektor. Digitaliseringen skal gi mer effektiv ressursbruk i offentlige virksomheter og legge til rette for produktivitetsøkning i samfunnet. En for detaljert regulering av hvilke opplysninger som kan behandles, kan virke som et hinder for denne utviklingen. Samtidig er ivaretagelsen av personvern avgjørende for at offentlig sektor skal lykkes med digitaliseringsarbeidet. Kravene i personvernforordningen setter rammer for behandlingen av personopplysninger. Departementet mener at en detaljert regulering har flest fordeler, blant annet at det er tydelig for den registrerte hvilke personopplysninger som kan behandles når kommunene og statsforvalteren utfører oppgaver etter loven.

Punkt 6.2.2 nedenfor omhandler hvilke personopplysninger som kan behandles, herunder innhentes. Det vises til punkt 7 nedenfor for nærmere omtale av hvordan og fra hvem personopplysningene kan hentes inn fra.

6.2.2 Hvilke opplysninger som kan behandles

I saker om boligsosial bistand, har kommunene behov for å behandle ulike typer opplysninger. Et grunnleggende premiss for behandlingen er at den det innhentes opplysninger om har bedt kommunen om bistand. Hvilke opplysninger som kan behandles vil videre være avgrenset av kravet om at opplysningene er nødvendige for å utføre oppgavene etter loven. Et slikt krav om nødvendighet følger av personvernforordningen artikkel 5 nr. 1 bokstav c, og fremgår også av boligsosial lov § 8 første ledd. Hvilke opplysninger som kan behandles i den enkelte sak må alltid vurderes individuelt. Bare personopplysninger som er relevante, adekvate og nødvendige for saken kan behandles, og det skal ikke behandles flere personopplysninger enn nødvendig.

Vurderingen av hva som er relevante, adekvate og nødvendige opplysninger vil måtte gjøres i lys av forvaltningens utredningsplikt og kravet om at saken skal være så godt opplyst som mulig. Utredningsplikten i forvaltningsloven § 17 gjelder når kommunen fatter enkeltvedtak etter boligsosial lov.

Kommunen vil også kunne ha behov for å behandle ulike personopplysninger for å ha oversikt over behovet for både ordinære og tilpassede boliger for vanskeligstilte på boligmarkedet, etter boligsosial lov § 5 annet ledd. Departementet bemerker at det ikke alltid vil være behov for å behandle personopplysninger for å utføre denne oppgaven. Kommunen kan bruke statistikk, fremskrivninger og konkrete verktøy som for eksempel

¹ [Høring - Hjemler for innhenting og behandling av personopplysninger - regjeringen.no](#)

Husbankens [boligsosiale monitor](#). Den enkelte kommune må vurdere sitt behov for å behandle personopplysninger når denne oppgaven utføres. Departementet viser til Prop. 132 L (2021-2022) kapittel 10 og særmerknaden til § 5 på side 104-105 for nærmere omtale av kommunens oppgaver knyttet til organisering og planlegging.

Med dette som utgangspunkt foreslår departementet at forskriftens **§ 4 første ledd** angir hvilke typer personopplysninger kommunen og statsforvalteren kan behandle for å utføre oppgavene etter boligsosial lov. Departementet mener det er viktig at kravet om nødvendighet kommer klart fram av regelverket og foreslår derfor at det gjentas innledningsvis i forslaget til bestemmelsen. Det vil legge til rette for at kommunene etterlever prinsippet om dataminimering og gi kommunene forutberegnelige rammer for eget arbeid.

Behovet for personopplysninger vil være varierende, da det skal foretas individuelle vurderinger av den boligsosiale situasjonen og det skal gis individuelt tilpasset bistand. Departementet foreslår å spesifisere hvilke personopplysninger som kan behandles dersom de er nødvendige for behandlingen av den enkelte sak. Bestemmelsen skal legge klare ytre rammer for behandlingen av personopplysninger, samtidig som den skal legge til rette for at et bredt spekter av personopplysninger kan behandles dersom det er nødvendig for å oppnå formålet. Bestemmelsen er uttømmende. Departementet vurderer dette som den beste løsningen for å ivareta hensynene til forutberegnelighet og dataminimering samtidig.

Departementet bemerker at mange av opplysningene som fremgår i forslagets § 4 første ledd vil være underlagt taushetsplikt hos avgiverorganet etter forvaltningsloven § 13 første ledd nr. 1 eller særlovgivning. Det følger av boligsosial lov § 9 annet ledd annet punktum at når de etterspurte opplysningene fra kommunen er underlagt taushetsplikt, skal spørsmålet om de kan utleveres avgjøres etter de taushetspliktbestemmelsene som gjelder for avgiverorganet. Der det vises til konkrete organer i redegjørelsen nedenfor, må dette ses i lys av denne begrensningen.

Departementet vil i det følgende kort kommentere hver opplysning. Det bemerkes at selv om omtalen av de enkelte opplysningene knyttes til kommunens behov ved utføringen av sine oppgaver, vil de være nødvendige for statsforvalteren å behandle tilsvarende opplysninger i forbindelse med sin klagebehandling.

Av forslagets **§ 4 første ledd bokstav a** fremgår det at navn, adresse, telefonnummer, e-postadresse, reservasjonsstatus for digital post, kontonummer, målform, fødselsnummer, d-nummer og sivilstatus kan behandles. Det er grunnleggende opplysninger som er nødvendige for å kommunisere med den som ber om bistand og for å vurdere saken og eventuelt gi bistand. Opplysninger om kontonummer er nødvendig dersom kommunen har behov for å overføre penger når den gir praktisk bistand etter boligsosial lov § 6. Mange av disse opplysningene vil være registrert i Folkeregisteret og som kommunen uten hinder av taushetsplikt kan innhente, jf. boligsosial lov § 9 fjerde ledd.

Av forslagets **første ledd bokstav b** fremgår det at opplysninger om navn og fødselsnummer eller d-nummer på medlemmer av husstanden kan behandles. Med husstandsmedlemmer menes personer som er bosatt i samme bolig, og alle som er registrert

i Folkeregisteret som bosatt. Det er avgjørende for kommunen og statsforvalteren å ha opplysninger om hvem som er medlemmer av husstanden, både for å vurdere om en person og hans eller hennes husstand er vanskeligstilt på boligmarkedet og hvilken bistand som skal gis. Det kan etter denne bestemmelsen behandles opplysninger om navn og fødselsnummer eller d-nummer om samtlige medlemmer i husstanden. Det er i § 5 foreslått en videre adgang til behandling av personopplysninger om en snevrere personkrets. Departementet viser til punkt 8 nedenfor for nærmere drøftelse av behandling av ytterligere personopplysninger om husstandsmedlemmer.

Av forslaget **første ledd bokstav c** fremgår det at opplysninger om eventuell verge og den rettslige handleevnen til den som ber om bistand i økonomiske forhold kan behandles. Dette er nødvendig informasjon for kommunen og statsforvalteren for eksempel i dialogen mellom kommunen og den som ber om bistand eller ved tilpasningen av den individuelle bistanden som skal gis etter loven.

Av forslaget **første ledd bokstav d** fremgår det at opplysninger om inntekt, formue, skatteberegning og gjeld, inkludert opplysninger om offentlige ytelser og stønader kan behandles. For å vurdere om en person er vanskeligstilt på boligmarkedet og hvilken bistand personen skal få, vil det være viktig å vurdere den økonomiske situasjonen for vedkommende. Mange av virkemidlene på det boligsosiale feltet som kommunen kan gi råd og veiledning om eller bistand til å søke om, er innrettet mot personer med økonomiske utfordringer, for eksempel kommunal bostøtte, kommunal bolig og startlån. For å vurdere om det er aktuelt å gi råd og veiledning om eller bistand til å søke på disse virkemidlene trenger kommunen opplysninger om vedkommendes inntekts- og formuesforhold. Kommunen kan innhente opplysningene fra skattemyndighetene uten hinder av taushetsplikt, jf. boligsosial lov § 9 fjerde ledd og skattemyndighetene kan utlevere opplysningene etter skatteforvaltningsforskriften § 3-3-1 annet ledd bokstav a og h. Departementet viser til omtalen i Prop. 132 L (2021-2022) kapittel 17.4.2. Opplysninger om ytelser og stønader fra NAV og andre offentlige myndigheter vil også være nødvendig for å vurdere personens økonomi. Dette kan for eksempel omfatte dagpenger, arbeidsavklaringspenger, kvalifiseringsstønad, omsorgsstønad, barnetrygd, bostøtte og andre offentlige ytelser. Mange av disse opplysningene vil være underlagt taushetsplikt i særlovgivningen, som for eksempel NAV-loven, husbankloven, bostøtteloven mv. Hvorvidt opplysningene kan utleveres til kommunen må avgjøres av avgiverorganet. Opplysningene kan også fremlegges av den som ber om bistand selv.

Av forslaget **første ledd bokstav e** fremgår det at opplysninger om andre økonomiske forhold, for eksempel kredittvurderinger, betalingsanmerkninger og underholdsbidrag kan behandles. Opplysninger om andre økonomiske forhold vil være viktig å behandle for å kartlegge situasjonen og behovene til den som ber om bistand. Dette kan for eksempel omfatte opplysninger om kredittvurderinger, betalingsanmerkninger og utleggstrekk, men også underholdsbidrag. Med underholdsbidrag menes bidrag til barn eller ektefelle som er pålagt i en tvangskraftig dom eller forvaltningsvedtak, eller som er fastsatt i skriftlig avtale, jf. bidragsinnkrevingsloven § 3 første ledd. Den individuelle bistanden kommunen skal gi etter boligsosial lov § 6 kan omfatte råd og veiledning om personlig økonomi for eksempel

for å rydde i gjeld og avklare fremtidig inntekt. Råd og veiledning kan videre være om statlige og kommunale tjenestetilbud eller økonomiske ordninger som bostøtte, tilskudd til etablering i egen bolig, tilskudd til tilpasning av eksisterende bolig eller startlån. Kommunen må i mange tilfeller ha god oversikt over slike økonomiske forhold hos den som ber om bistand for å kunne gi tilpasset råd og veiledning.

Av forslagetets **første ledd bokstav f** fremgår det at opplysninger om arbeidsforhold kan behandles. Det kan blant annet omfatte opplysninger om arbeidsforholdet er ordinært eller frilans og om det er fast eller midlertidig. Det kan også omfatte opplysninger om arbeidstidsordning, stillingsprosent, permisjon, permittering og lignende. Opplysninger om arbeidsforhold har betydning for den økonomiske situasjonen til den som ber om bistand. Det er et sentralt vurderingstema ved vurderingen av om en person er vanskeligstilt på boligmarkedet. Videre har arbeidsforhold betydning for å sikre riktig tilpasning av bistanden, for eksempel hvis kommunen skal gi råd og veiledning om personlig økonomi for å avklare fremtidig inntekt og sette opp en plan for hvordan den som ber om bistand kan forberede seg på å kjøpe bolig. Opplysninger om arbeidsforhold kan innhentes av den som ber om bistand. Dette er også opplysninger som går frem av arbeidsgiver- og arbeidstakerregisteret. I samråd med den som ber om bistand kan kommunen eventuelt søke om tilgang til opplysninger derfra, jf. forskrift 18. august 2008 nr. 942 om Arbeidsgiver- og arbeidstakerregisteret § 10 bokstav e, jf. § 3 nr. 6.

Av forslagetets **første ledd bokstav g** fremgår det at opplysninger om oppholdsrett og oppholdstillatelse, herunder oppholdsgrunnlag, varighet på oppholdsretten og oppholdstillatelsen og om det er søkt om fornyet oppholdstillatelse eller varig oppholdsrett kan behandles. Det er helt avgjørende for kommunen å behandle disse opplysningene for å avgjøre om den som ber om bistand omfattes av boligsosial lov, jf. lovens § 2. Hovedregelen er at loven gjelder for alle som faktisk oppholder seg i riket. Det innebærer at det i utgangspunktet ikke er krav om å være norsk statsborger, at oppholdet har en viss varighet eller har sammenheng med arbeid eller utdanning i Norge. Loven gjelder ikke for personer som omfattes av et eller flere av unntakene i lovens § 2 bokstav a til c. Det betyr at disse personene ikke har rett til individuelt tilpasset bistand etter lovens § 6. Dersom den som ber om bistand omfattes av lovens virkeområde, kan opplysningene også være nødvendige for å vurdere om personen er vanskeligstilt på boligmarkedet og eventuelt innretningen på bistanden.

Av forslagetets **første ledd bokstav h** fremgår det at opplysninger om bolig og boforhold kan behandles. Opplysninger om boligen kan blant annet omfatte opplysninger om egenskaper ved boligen, som for eksempel boligens størrelse, innemiljø og hvorvidt den er fysisk tilrettelagt. Opplysninger om boforholdet kan blant annet omfatte opplysninger om bomiljøet, om det er en leid eller eid bolig, boforholdets varighet og bostedshistorikk. Dette er viktige opplysninger når kommunen og statsforvalteren skal vurdere om den som ber om bistand er vanskeligstilt på boligmarkedet og hvordan vedkommende skal få tilpasset bistand. Opplysninger om at boligen for eksempel ikke er tilstrekkelig fysisk tilrettelagt vil være avgjørende i kommunens vurdering av om vedkommende skal få bistand til å søke på ulike låne- eller tilskuddsordninger som kan bidra til å tilrettelegge boligen. Boligens

størrelse og opplysninger om bomiljøet er viktige faktorer dersom det er en husstand med barn som har behov for bistand for eksempel for å finne en mer egnet bolig. Opplysninger om boligens størrelse og hvorvidt den er tilrettelagt mv. vil også være nødvendig når kommunen skal utarbeide oversikt over behovet for ordinære og tilpassede boliger for vanskeligstilte på boligmarkedet etter boligsosial lov § 5. Dette kan være parametere som inngår i en slik oversikt. Departementet bemerker at slike opplysninger er spesielt godt egnet til å anonymiseres.

Av forslaget **første ledd bokstav i** fremgår det at opplysninger om sosiale og helsemessige forhold kan behandles. Opplysninger om tiltak fra barnevernet kan være eksempel på sosiale forhold som er nødvendig for kommunen å behandle når den skal gi tilpasset bistand til husstanden, for eksempel booppfølging, slik at dette kan tilpasses eventuelle tiltak fra barnevernet. Helseopplysninger kan være erklæringer og uttalelser fra helsepersonell som beskriver funksjonsnedsettelse eller andre medisinske forhold av betydning for den vanskeligstiltes boligsosiale behov, samt erklæring om yrkesmessig eller ervervsmessig uførhet. Opplysninger om sosiale og helsemessige forhold vil være nødvendig å vurdere når kommunen blant annet skal gi praktisk bistand eller når kommunen skal gi råd og veiledning som har til formål å sette den vanskeligstilte i stand til å mestre ferdigheter knyttet til det å bo i egen bolig. I tillegg er det nødvendige opplysninger når kommunen skal utarbeide oversikt over boligbehovet for vanskeligstilte på boligmarkedet. Oversikten skal inkludere behovet for både ordinære og tilpassede boliger for vanskeligstilte. Med tilpassede boliger menes boliger med hjelpe- og vernetiltak for dem som trenger det på grunn av alder, funksjonsnedsettelse, rus- og/eller psykiske lidelser eller av andre årsaker. Dette omfatter blant annet boliger som er særlig tilpasset personer som er avhengig av rullestol, eller boliger som på grunn av sin utforming, innredning og beliggenhet er særlig egnet for eldre eller personer med rus- og/eller psykiske lidelser. For dette formålet vil personopplysninger om sosiale og helsemessige forhold være avgjørende for kommunen.

Departementet bemerker at innhenting av helseopplysninger fra helsepersonell ikke kan gjøres uten videre. Helsepersonell har taushetsplikt etter helsepersonelloven § 21. Hvorvidt unntakene i §§ 23 følgende kommer til anvendelse må vurderes konkret av avgiverorganet. Den som ber om bistand kan eventuelt selv fremlegge helseopplysninger eller samtykke til opphevelse av taushetsplikten overfor avgiverorganet, jf. helsepersonelloven § 22.

Selv om kommunen og statsforvalteren har hjemmel til å behandle opplysninger om sosiale og helsemessige forhold, understreker departementet viktigheten av prinsippene om formålsbegrensning og dataminimering. Kommunen og statsforvalteren må ikke behandle opplysninger i større utstrekning enn det som er nødvendig for å for å vurdere om en person er vanskeligstilt på boligmarkedet og innretningen på den boligsosiale bistanden. Hva som er nødvendig må vurderes konkret i det enkelte tilfelle. Det samme gjelder når kommunen skal utarbeide oversikt over boligbehovet for vanskeligstilte på boligmarkedet.

Av forslaget **første ledd bokstav j** fremgår det at opplysninger om utdanning kan behandles. Opplysninger om utdanning kan være nødvendig både ved vurderingen av om en person er vanskeligstilt på boligmarkedet og hvilken bistand som skal gis til vedkommende. Hvorvidt en person – eller en husstand – ikke selv klarer å ivareta sine

interesser på boligmarkedet og derfor har behov for bistand, må alltid avgjøres konkret. I vurderingen skal kommunen blant annet ta hensyn til muligheter for å beholde eller skaffe arbeid, og å delta i aktiviteter. For å vurdere dette kan det være relevant å se hen til utdanning. Videre er noen av virkemidlene som kommunen kan gi råd og veiledning om eller bistand til å søke på, slik som startlån og tilskudd til etablering i egen bolig, innrettet mot personer med økonomiske utfordringer. For å vurdere om det er aktuelt å gi råd og veiledning om eller bistand til å søke på disse virkemidlene er det relevant for kommunen å behandle opplysninger om utdanning.

Av forslagetets **første ledd bokstav k** fremgår det at opplysninger om skole- og barnehageplass kan behandles. Departementet legger til grunn at opplysningene vil være mest aktuelle ved vurderingen av hvilken bistand som skal gis til den som er vanskeligstilt på boligmarkedet, for eksempel når kommunen skal gi bistand i en konkret kjøps- eller leieprosess. Noen barn kan ha plass i spesielt tilrettelagt barnehage eller gå på spesialskole, eller ha spesialundervisning i nærskolen. Da kan det være grunn til å ta hensyn til dette når kommunen gir boligsosial bistand. Departementet presiserer at opplysninger om skole- og barnehageplass kun er aktuelt å behandle dersom det er barn i aktuell skole- og barnehagealder i husstanden til den som ber om bistand.

Av forslagetets **første ledd bokstav l** fremgår det at opplysninger om morsmål og foretrukket tolkespråk kan behandles. For å kunne gi tilpasset bistand, er det viktig at informasjon og eventuell bistand formidles på et språk som den som ber om bistand forstår.

Av forslagetets **første ledd bokstav m** fremgår det at opplysninger om straffedommer og lovovertridelser kan behandles. Opplysninger om straffedommer og lovovertridelser vil kunne inneholde relevante opplysninger som kommunen trenger å behandle når den skal gi individuelt tilpasset bistand. For eksempel kan det være om personer som på grunn av lovovertridelsens karakter ikke bør bo på enkelte steder eller i visse miljøer. Opplysninger om løslatelsesdato vil også være relevant. Departementet mener følgelig at kommunene kan ha behov for å behandle opplysninger om straffedommer når de skal gi individuelt tilpasset bistand til personer som skal løslates fra fengsel. Av hensyn til disse opplysningenes særlig sensitive karakter, understreker departementet igjen viktigheten av formålsbegrensning og dataminimering i vurderingen av hvilke opplysninger det er nødvendig å behandle.

7 Innhenting av personopplysninger

7.1 Gjeldende rett

Innhenting av personopplysninger er «behandling» av personopplysninger, slik dette er definert i personvernforordningen artikkel 4 nr. 2. Forordningen regulerer ikke særskilt hvordan innhenting av opplysninger skal skje, men de nevnte prinsippene for behandling av personopplysninger i art. 5 setter overordnede rammer for innhenting. I tillegg pålegger forordningen den behandlingsansvarlige flere plikter i forbindelse med innhenting, blant annet i artikkel 13, 14 og 32. Artikkel 13 pålegger den behandlingsansvarlige å gi nærmere angitt informasjon til den registrerte når det innhentes personopplysninger direkte fra han

eller henne. Artikkel 14 pålegger den behandlingsansvarlige å gi informasjon til den registrerte ved innhenting av opplysninger fra andre enn den registrerte selv. Det betyr at dersom kommunen for eksempel benytter hjemmelen i boligsosial lov § 9 annet ledd første punktum til å innhente opplysninger fra offentlige organer, skal den opplysningene handler om gis informasjon om blant annet hvem som har innhentet dem, formålene med den tiltenkte behandlingen samt det rettslige grunnlaget for behandlingen og de berørte kategoriene av personopplysninger. Artikkel 32 stiller krav om sikkerhet ved behandlingen. Departementet finner ikke grunn til å redegjøre nærmere for plikter etter disse artiklene og andre artikler i forordningen som i større eller mindre grad knytter seg til innhenting av opplysninger, men viser til at disse reglene også kommer til anvendelse i saker om boligsosial bistand.

Innhenting av personopplysninger er særskilt regulert i boligsosial lov § 9. Bakgrunnen for reguleringen var både for å sikre forutberegnelighet for kommunen og borgere og for å sikre at organer som kommunene ønsker å hente opplysninger fra har nødvendig behandlingsgrunnlag for å utlevere disse.

Bestemmelsen inneholder en generell hjemmel for kommunen til å innhente opplysninger når det er nødvendig for å utføre oppgaver etter loven. Første ledd lovfester brukermedvirkningsprinsippet ved innhenting av opplysninger. Det innebærer at opplysninger så langt som mulig skal innhentes i samarbeid med den som ber om bistand, eller i det minste slik at han eller hun har kjennskap til innhenting. Departementet påpeker i denne sammenheng at opplysninger kan innhentes på egnet måte, herunder elektronisk, jf. Prop. 132 L (2021-2022) side 85.

Annet ledd første punktum i boligsosial lov gir kommunen en generell hjemmel til å innhente opplysninger fra andre offentlige organer. Innhentingshjemmelen er begrenset til opplysninger som er nødvendige for å utføre oppgaver etter loven. Annet ledd annet punktum representerer en viktig begrensning i retten til å kreve opplysninger etter første punktum: Dersom opplysningene kommunen ønsker utlevert er underlagt taushetsplikt, skal spørsmålet om opplysningene likevel kan utleveres avgjøres etter de taushetspliktbestemmelsene som gjelder for avgiverorganet.

Boligsosial lov § 9 tredje ledd gir kommunen en tilsvarende rett som etter annet ledd til å kreve opplysninger fra organisasjoner og private som utfører oppgaver for stat, fylkeskommune eller kommune. Fjerde ledd inneholder hjemler for kommunen til å innhente taushetsbelagte opplysninger fra Folkeregisteret og skattemyndighetene, når dette er nødvendig for å utføre oppgaver etter loven.

Departementet viser til Prop. 132 L (2021-2022) kapittel 16 og 17 og særmerknadene til § 9 for nærmere omtale av bestemmelsen.

7.2 Departementets vurderinger og forslag

7.2.1 Innhenting av opplysninger fra skattemyndighetene

Kommunen kan innhente opplysninger fra skattemyndighetene uten hinder av taushetsplikt, jf. boligsosial lov § 9 fjerde ledd.

Det er nødvendig for kommunene å ha tilgang til personopplysninger om inntekts- og formuesforhold og skatteberegning fra skattemyndighetene for å utføre oppgaver etter boligsosial lov.

En nærmere detaljering i forskrift av hvilke opplysninger som er nødvendige og forholdsmessige, og som dermed alltid skal kunne innhentes fra skattemyndighetene, legger bedre til rette for digital og effektiv deling av opplysninger til kommunene. I arbeidet med å forskriftsfeste hvilke opplysninger som alltid bør kunne innhentes fra skattemyndighetene for å vurdere om en person er vanskeligstilt, har departementet blant annet fått innspill fra KS, kommuner og Skatteetaten.

Etter dette foreslår departementet at opplysninger som alltid skal kunne innhentes for å vurdere om en person som ber om bistand er vanskeligstilt, bør omfatte inntekt, formue, skatteberegning og gjeld, på grunnlag av innrapporterte opplysninger og skatteoppgjøret. Kommunenes rettslige grunnlag for å behandle slike opplysninger foreslås tatt inn i **§ 4 annet ledd**.

Innrapporterte inntekter omfatter lønn og andre skattepliktige ytelser fra offentlige og private arbeidsgivere, pensjonsutbetalere, NAV og andre. Inntektsopplysninger omfatter også ulike skattepliktige stønader og offentlige ytelser, men Skatteetaten har ikke opplysninger om ytelser som etter sin art ikke er skattepliktige. For eksempel gjelder dette barnetrygd. Opplysninger om ikke-skattepliktige inntekter må eventuelt fremlegges av den som ber om bistand selv. Å benytte innrapporterte inntekter vil bidra til at kommunene i større grad får oppdaterte opplysninger i vurderingen av om en som har søkt om bistand er vanskeligstilt på boligmarkedet, og hva som i så fall er passende boligsosial bistand.

I tillegg til innrapporterte inntektsopplysninger foreslås at opplysningene som kan innhentes, hentes fra skatteoppgjøret. Skatteoppgjøret vil bl.a. inneholde opplysninger om kapital- og næringsinntekter, formue og gjeld. Skatteoppgjøret gir et bilde av den skattepliktiges økonomiske situasjon og er derfor egnet som grunnlag for vurderingen etter boligsosial lov.

I utgangspunktet vil det være adgang til å innhente opplysninger i konkrete saker hvor noen har bedt om bistand, og ikke for å ha oversikt over boligbehovet eller i forbindelse med planarbeidet etter § 5 annet ledd. Departementet viser til Prop. 132 L (2021-2022) punkt 16.4 hvor det blant annet fremgår at en grunnleggende forutsetning for innhenting er at den det innhentes opplysninger om har bedt kommunen om bistand.

7.2.2 Hvem det kan hentes inn opplysninger fra

Departementet mener det i mange tilfeller kan være hensiktsmessig å regulere hvem det kan hentes inn opplysninger fra for å sette ytre rammer for behandlingen. Boligsosial lov § 9 gir allerede noen rammer. Etter § 9 annet ledd kan kommunen kreve opplysninger fra andre offentlige organer, når det er nødvendig for å utføre oppgavene etter loven. Men dersom opplysningene kommunen ønsker utlevert er underlagt taushetsplikt, skal spørsmålet om opplysningene likevel kan utleveres avgjøres etter de taushetspliktbestemmelsene som gjelder for avgiverorganet. Tredje ledd gir kommunen en tilsvarende rett til å kreve opplysninger fra organisasjoner eller private som utfører oppgaver for stat, fylkeskommune eller kommune. Etter § 9 fjerde ledd er kommunen kun gitt rett til innhenting av taushetsbelagte opplysninger fra Folkeregisteret og skattemyndighetene. Dette innebærer at det kun er ikke-taushetsbelagte opplysninger som kan innhentes fra andre organer, med mindre den som ber om bistand (og eventuelle medlemmer av husstanden, jf. forskriftens § 5) har opphevet taushetsplikten i tråd med forvaltningsloven § 13 a nr. 1 eller bestemmelser i særlovgivningen, eller at avgiverorganet har hjemmel for å dele de taushetsbelagte opplysningene kommunen ber om. Det reduserer behovet for en konkret angivelse av hvem det kan innhentes opplysninger fra. Departementet foreslår derfor ikke en bestemmelse om dette i forskriften.

7.2.3 Innhenting av opplysninger fra gjeldsinformasjonsforetak

I arbeidet med å lage forslag til forskrift har departementet fått innspill fra noen kommuner om at det kan være et visst behov for å innhente gjeldsopplysninger fra gjeldsinformasjonsforetak for å utføre oppgavene etter boligsosial lov. Gjeldsinformasjonsforetak, som for eksempel Gjeldsregisteret AS, er private aktører. Etter gjeldende rett kan gjeldsinformasjonsforetak utlevere gjeldsopplysninger til kommuner *kun* i forbindelse med behandling av søknad om startlån eller søknad om endring av vilkår for innvilget startlån, jf. gjeldsinformasjonsloven § 12 første ledd bokstav b. I disse sakene kan kommuner alternativt innhente disse opplysningene via et kredittopplysningsforetak, jf. gjeldsinformasjonsloven § 12 første ledd bokstav c. Det følger imidlertid av gjeldsinformasjonsloven § 12 fjerde ledd annet punktum at «annen offentlig myndighet» kan få utlevert opplysninger når det er særskilt hjemmel for det.

Departementet ser at det kan være praktisk for kommunene å kunne innhente opplysninger fra gjeldsinformasjonsforetak for å utføre oppgavene etter boligsosial lov. Departementet vurderer imidlertid at det ikke er hensiktsmessig med en hjemmel i forskriften som gir adgang til dette. Departementet viser til at gjeldsinformasjonsforetaklovens formål blant annet er å forebygge gjeldsproblemer blant enkeltpersoner, jf. gjeldsinformasjonsloven § 1. Av forarbeidene til loven, Prop. 87 L (2016-2017) side 37, fremgår det at det er avgjørende for tilliten til en gjeldsopplysningsordning at den informasjon som gjøres tilgjengelig og eventuelt lagres, ikke kan bli misbrukt, komme på avveie, eller bli brukt utenfor sitt formål. Det fremgår videre at tilgangen til gjeldsopplysninger derfor bør begrenses i så stor grad som mulig. En adgang for kommunene til å innhente gjeldsopplysninger for å vurdere om en person er vanskeligstilt på boligmarkedet og for å kunne gi tilpasset bistand vil være en

betydelig utvidelse i forhold til gjeldende rett, og også gå utover formålet med gjeldsinformasjonsloven.

Departementet viser videre til at opplysninger om gjeldssituasjonen til den som ber om bistand og dennes husstand uansett vil kunne fremlegges av de berørte selv. I tillegg vil gjeldsopplysninger fremgå av skatteoppgjøret. Departementet foreslår derfor ikke en hjemmel i forskriften som gir kommunene adgang til å innhente opplysninger fra gjeldsinformasjonsforetak.

8 Opplysninger om andre enn den som ber om bistand

8.1 Gjeldende rett

Når en husstand består av flere personer, er det helt avgjørende for kommunen å ha opplysninger om alle husstandsmedlemmene. I praksis vil det være slik at ett husstandsmedlem ber om bistand på vegne av resten av husstanden. For at kommunen skal kunne vurdere om den som ber om bistand, og husstanden til vedkommende, er vanskeligstilt på boligmarkedet, er det nødvendig å kunne behandle opplysninger om alle husstandsmedlemmene. Det samme gjelder når kommunen skal gi individuelt tilpasset bistand. Boligsosial lov § 9 inneholder en generell hjemmel for kommunen til å innhente opplysninger når det er nødvendig for å utføre oppgaver etter loven. Dette gjelder også innhenting og behandling av opplysninger om husstandsmedlemmer så lenge dette «er nødvendig for å utføre oppgaver etter loven», jf. Prop. 132 L (2021-2022) punkt 16.4 (side 85)..

8.2 Departementets vurderinger og forslag

Departementet mener at det i forskriften er viktig å regulere kretsen av personer det kan behandles opplysninger om så presist som mulig for å ivareta de registrertes personvern. En nærmere angivelse av hvilke personer det kan behandles opplysninger om skaper forutberegnelighet både for de registrerte og for kommunen som behandlingsansvarlig. I tillegg vil det bidra til en mer lik praksis mellom kommunene.

Det vil være et større personverninngrep å behandle personopplysninger om andre enn den personen som ber om bistand. Personen som ber om bistand vil oftest være nærmere på saksbehandlingsprosessen og ha større kontroll og nærhet til behandlingen av personopplysninger og vil som utgangspunkt også være nærmere de eventuelle fordeler som kan oppstå som resultat av at det behandles personopplysninger. For kommunen vil det være lettere å oppfylle prinsippet om brukermedvirkning og den personvernrettslige informasjonsplikten overfor den som ber om bistand enn overfor tredjepersoner. Det er derfor gode grunner for å angi konkrete personkretser i forskriften.

Selv om angivelsen av konkrete personkretser kan ivareta behandlingsbehovet i mange saker, vil det på den andre siden være uheldig dersom avgrensningen er til hinder for å gi riktig boligsosial bistand i det konkrete tilfellet. Dersom personkretsen ikke er angitt i bestemmelsen, vil ikke kommunen kunne behandle personopplysninger om disse, selv om

det er nødvendig for å oppfylle oppgavene etter boligsosial lov. Departementet foreslår derfor en bestemmelse i forskriftens § 5 bokstav a til c som angir hvilke konkrete personkretser som det kan behandles opplysninger om, men med et alternativ til slutt (**bokstav d**) som åpner for behandling av personopplysninger om andre husstandsmedlemmer med betydning for søkers boligsosiale situasjon.

Forslaget slår fast innledningsvis at adgangen til å behandle personopplysningene angitt i § 4 også gjelder nødvendige opplysninger om en nærmere angitt personkrets i bokstavene a til d. Departementet mener at det i utgangspunktet vil være et like stort behov for opplysninger om andre husstandsmedlemmer som det er for opplysninger om den som ber om bistand selv. Det vil ofte være avgjørende for å tilpasse bistanden å vite hvilke utfordringer og behov husstanden samlet sett har. Dette vil for eksempel gjelde andre inntekter i husstanden, opplysninger om særskilte behov knyttet til bolig grunnet helsetilstand eller behov for nærhet til visse type kommunale tjenester. Dette betyr at alle personer som på mer eller mindre fast basis er del av husstanden til den som ber om bistand vil være del av personkretsen det kan være nødvendig å behandle personopplysninger om. Nedenfor følger en gjennomgang av kategorier av personer som det vil være naturlig å omfatte av personkretsen.

Bokstav a omfatter ektefelle eller samboer til den som ber om bistand. Opplysninger om for eksempel ektefelle eller samboers økonomiske eller helsemessige forhold kan ha betydning for vurderingen av om den som ber om bistand/husstanden er vanskeligstilt på boligmarkedet og hvordan den boligsosiale bistanden skal tilpasses.

Bokstav b omfatter barn, inkludert barn med delt bosted eller samværsrett og fosterbarn til den som ber om bistand, eller barn av ektefelle eller samboer. Barn kan for eksempel påvirke vurderingen av hva som er en egnet bolig for husstanden, for eksempel når kommunen skal gi bistand i en konkret kjøps- eller leieprosess. Noen barn kan ha plass i spesielt tilrettelagt barnehage eller gå på spesialskole, eller ha spesialundervisning i nærskolen. Da kan det være grunn til å ta hensyn til dette når kommunen gir boligsosial bistand. Bestemmelsen omfatter derfor både barn med fast og delt bosted hos den som ber om bistand. Bosituasjonen kan videre ha betydning for den vanskeligstiltes (mulighet til å ha) samvær med egne barn. Barn med samværsrett er derfor inkludert i bestemmelsen. I en del tilfeller vil hjemmeboende voksne barn være en permanent del av husstanden og kan påvirke den boligsosiale situasjonen. Det vil derfor være av betydning å behandle opplysninger om disse også, med hjemmel i bokstav b.

Bokstav c omfatter foreldre, forsørgere, fosterforeldre eller personer med foreldreansvar for den som ber om bistand. Der den som ber om bistand for eksempel er en ung person vil det være behov for opplysninger om denne personkretsen av samme grunner som nevnt over, dersom personene er del av husstanden.

Bokstav d omfatter andre husstandsmedlemmer med betydning for den boligsosiale situasjon til den som ber om bistand. Med dette menes personer som er en permanent del av husstanden og som gjennom sitt forhold til den som ber om bistand påvirker dennes boligsosiale situasjon. Et eksempel på dette kan være søsken eller andre familierelasjoner hvor det er en viss grad av blandet økonomi eller ansvarsforhold mellom den som ber om

bistand og husstandsmedlemmet. På den annen side vil personer som bor sammen i kollektiv eller bofellesskap typisk ikke være omfattet.

Forslaget til bestemmelse bygger på lignende bestemmelser i husbankloven § 10 syvende ledd og forskrift 17. desember 2021 nr. 3713 om behandling av personopplysninger i Lånekassen § 1.

9 Viderebehandling av personopplysninger til utvikling og test

9.1 Gjeldende rett

Personvernforordningen artikkel 5 nr. 1 bokstav b lovfester prinsippet om formålsbegrensning. Det følger videre av bestemmelsen at det i utgangspunktet er forbudt å viderebehandle opplysninger for formål som anses som uforenlige med det opprinnelige formålet.

Forordningen artikkel 6 nr. 4 oppstiller unntak fra forbudet mot å behandle personopplysninger til uforenlige formål. Dersom viderebehandlingen bygger på «samtykke eller på unionsretten eller medlemsstatenes nasjonale rett som utgjør et nødvendig og forholdsmessig tiltak i et demokratisk samfunn for å sikre oppnåelse av målene nevnt i artikkel 23 nr. 1», kan viderebehandling til uforenlig formål være tillatt. Det må i så fall foreligge et særskilt rettsgrunnlag knyttet til selve viderebehandlingen.

Det følger av bestemmelsen at viderebehandling for nye, *forenlige* formål, *er tillatt* uten nytt rettsgrunnlag for viderebehandlingen. Det skal foretas en konkret helhetsvurdering av om det er nær sammenheng mellom formålet med det nye og det opprinnelige formålet personopplysningene ble hentet inn for.

Artikkel 6 nr. 4 gir anvisning på en ikke-uttømmende liste av momenter som skal vektlegges ved forenlighetsvurderingen av om det nye formålet er forenlig med det opprinnelige. Det skal blant annet legges vekt på:

- enhver forbindelse mellom formålene som personopplysningene er blitt samlet inn for, og formålene med den tiltenkte viderebehandlingen,
- i hvilken sammenheng personopplysningene er blitt samlet inn, særlig med hensyn til forholdet mellom de registrerte og den behandlingsansvarlige,
- personopplysningenes art, især om det er tale om særlige kategorier av personopplysninger etter artikkel 9 eller personopplysninger om straffedommer og lovovertridelser etter artikkel 10,
- de mulige konsekvensene av viderebehandlingen for de registrerte,
- om det foreligger nødvendige garantier, som kan omfatte kryptering eller pseudonymisering.

Vurderingen skal ta utgangspunkt i de faktiske omstendighetene og en alminnelig oppfattelse av hvilke behandlinger man kan forvente for et gitt formål. Andre momenter som skal vurderes er blant annet informasjonen som er gitt til den registrerte, personverngarantier og sikkerhetstiltak.

Dersom vurderingen viser at formålene ikke er forenlige, kan man ikke behandle personopplysninger for det nye formålet med mindre det foreligger et særskilt rettsgrunnlag for dette. Departementet kan i forskrift gi slikt rettsgrunnlag for viderebehandling, jf. boligsosial lov § 8 tredje ledd.

9.2 Departementets vurderinger og forslag

Kommunene har behov for å utvikle og teste sine relevante IT-systemer når de skal utføre oppgavene etter boligsosial lov. Med utvikling menes tradisjonelt det å lage eller oppgradere et IT-system slik at det er klart for testing. Med testing menes tradisjonelt det å foreta kontroll av at IT-systemet fungerer slik det skal. Et eksempel på behovet for utvikling og testing er når kommunene skal ha oversikt over boligbehovet for vanskeligstilte på boligmarkedet i sine kommuner, jf. lovens § 5 annet ledd. Det vil være opp til hver enkelt kommune å ha eller utarbeide systemer som gjør det mulig å ha en slik oversikt. Husbankens systemer, som den boligsosiale monitoren og det digitale systemet for kommunale utleieboliger, Kobo, kan hjelpe kommunene å ha oversikt. Departementet legger til grunn at de kommunene som har, eller utarbeider, egne systemer, vil ha større behov for å utvikle systemene og teste at de fungerer slik de skal. Det vil også jevnlig være behov for å videreutvikle (oppgradere) IT-systemene for at de skal behandle de innhentede opplysningene på rett måte, og oppfylle kravene til informasjonssikkerhet.

Viderebehandling til forenlige formål er tillatt. For å avgjøre om viderebehandling av personopplysninger innsamlet for å utføre oppgavene etter boligsosial lov kan viderebehandles for utvikling og testing må det gjennomføres en såkalt forenlighetsvurdering som beskrevet over. Dette er en vanskelig vurdering som på bakgrunn av den enkelte kommunes ressurser kan føre til ulik praksis. Kompleksiteten ved forenlighetsvurderingen, samt kommunenes behov for personopplysninger til utvikling og testing av relevante IT-systemer tilsier at det gis et supplerende rettsgrunnlag for dette formålet.

Det er ønskelig at kommunene i størst mulig grad benytter anonyme eller fiktive opplysninger i arbeidet med utvikling og testing av IT-systemer. Med anonyme og fiktive opplysninger menes henholdsvis reelle opplysninger som ikke kan knyttes til bestemte personer, og opplysninger som er skapt uavhengig av reelle opplysninger. Bruk av anonymiserte eller fiktive data ivaretar personvernet på en god måte. Det kan imidlertid være utfordrende eller utilstrekkelig for kommunene å etablere et testmiljø som er fullstendig anonymisert eller hvor det bare brukes fiktive personopplysninger.

Anonymisering krever at hver enkelt personopplysning endres slik at det ikke er mulig å identifisere hvem opplysningene gjelder. Dersom anonymiseringen går for langt vekk fra reelle data, kan det føre til at man mister egenskaper i dataene som er nødvendig for å gjennomføre god testing. Videre er det svært ressurskrevende å etablere og forvalte et fullstendig fiktivt datagrunnlag for utvikling og testing. Effektivitetshensyn tilsier derfor at kommunene bør kunne benytte personopplysninger ved utvikling og testing, der det er umulig eller uforholdsmessig vanskelig å oppnå formålet ved å bruke anonyme eller fiktive opplysninger. Nøyaktig testing og utvikling av IT-systemer viktig for at kommunene skal

kunne utføre sine oppgaver. Det har særlig stor betydning for de av kommunenes innbyggere som er vanskeligstilte på boligmarkedet at kommunenes systemer fungerer slik de skal. Det vil derfor være nødvendig at kommunene på visse vilkår kan bruke reelle personopplysninger.

Det bør være klart for de registrerte hvordan personopplysningene deres blir brukt. I personvernforordningen artikkel 5 bokstav a kommer dette til uttrykk ved at personopplysninger skal behandles på en «åpen måte med hensyn til den registrerte» (prinsippet om åpenhet). Et klart rettslig grunnlag for bruk av personopplysninger til utvikling og test av IT-systemer bidrar til å skape åpenhet og forutsigbarhet for den registrerte.

Det vil også kunne være nødvendig å viderebehandle personopplysninger som er omfattet av personvernforordningen artikkel 9 eller 10 ved utvikling og testing av IT-systemer. Kommunens behandling av særlig kategorier av personopplysninger og personopplysninger om straffedommer og lovovertridelser er hjemlet i boligsosial lov § 8. De delene av IT-systemene som behandler denne typen opplysninger må også utvikles og testes, for eksempel dersom kommunen skal utarbeide systemer for å ha oversikt over boligbehovet for vanskeligstilte på boligmarkedet. Oversikten skal inkludere behovet for både ordinære og tilpassede boliger for vanskeligstilte. Som nevnt i punkt 6.2.2, omfatter tilpassede boliger blant annet boliger som er særlig tilpasset personer som er avhengig av rullestol, eller boliger som på grunn av sin utforming, innredning og beliggenhet er særlig egnet for eldre eller personer med rus- og/eller psykiske lidelser. Det kan dermed være behov for å behandle blant annet helseopplysninger for å sikre god testing og utvikling av systemer for å ha en slik oversikt. Personvernforordningen artikkel 9 nr. 2 bokstav b forutsetter at de nasjonale reglene som åpner for behandling av særlige kategorier av personopplysninger inneholder nødvendige garantier for å ivareta den registrertes grunnleggende rettigheter og friheter. Departementet mener forslaget til forskriftsbestemmelse vil oppfylle kravet om nødvendige garantier, ved at formålet med viderebehandlingen er tydelig avgrenset og ved at det stilles krav om at viderebehandlingen er nødvendig og at det er umulig eller uforholdsmessig vanskelig å oppnå formålet ved å bruke anonyme eller fiktive opplysninger.

Departementet foreslår på denne bakgrunn å innta et særskilt rettsgrunnlag i § 6 i forskriften som presiserer at de personopplysningene kommunene behandler for å gjøre sine oppgaver etter loven, også personopplysninger som nevnt i personvernforordningen artikkel 9 og 10, kan brukes til utvikling og testing av IT-systemer. Kommunene kan imidlertid ikke viderebehandle opplysningene for å utvikle og teste ethvert IT-system. Det må være IT-systemer som kommunen trenger for å utføre oppgaver etter boligsosial lov. Departementet legger til grunn at kommunene ved viderebruk av opplysninger til utvikling og testing sikrer personvernforordningens grunnprinsipper, og bestemmelsen presiserer derfor at det kun er adgang til å viderebehandle personopplysninger når det er «nødvendig» for å utvikle og teste IT-systemene, og det er «umulig» eller «uforholdsmessig vanskelig å oppnå formålet ved bruk av anonymiserte eller fiktive opplysninger». Dette innebærer at kommunene skal

bestrebe seg på å benytte anonymiserte eller fiktive opplysninger hvis dette er mulig. Formuleringen legger til rette for dataminimering.

Bestemmelsen bygger på tilsvarende bestemmelser i flere andre lover og forskrifter, se for eksempel Folkeregisterloven § 9-5, vareførselsloven § 7-17 og forskrift 17. desember 2021 nr. 3713 om behandling av personopplysninger i Lånekassen § 4.

10 Økonomiske og administrative konsekvenser

Bestemmelsene i forskriften vil gi bedre og klarerer rammer for kommunene og statsforvalterens boligsosiale arbeid, og bidra til at kravene til personvern overholdes. Ved å lage klare og mer forutsigbare rammer for hvilke opplysninger kommunene kan behandle i det boligsosiale arbeidet legges det også til rette for mer effektive arbeidsprosesser og saksbehandling. Reguleringen kan videre legge til rette for at utarbeides digitale løsninger som er tilpasset arbeidet på feltet og de opplysninger som kommunene vil ha behov for å behandle. Departementet antar for øvrig at forslaget til personvernforskrift i seg selv ikke vil ha økonomiske og administrative konsekvenser av negativ betydning.

11 Forslag til forskrift

Forslag til forskrift om

behandling av personopplysninger på det boligsosiale feltet

Fastsatt av Kommunal- og distriktsdepartementet [dato] med hjemmel i lov 20. desember 2022 nr. 121 om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet §§ 8 og 9.

§ 1 *Formål*

Formålet med forskriften er å sette rammene for kommunens og statsforvalterens behandling av personopplysninger når de utfører oppgavene etter lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet §§ 5-7.

§ 2 *Behandlingsansvarlig*

Kommunen er ansvarlig for behandling av personopplysninger ved utføring av sine oppgaver etter lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet og denne forskriften.

Statsforvalteren er ansvarlig for behandling av personopplysninger ved behandling av klager etter lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet § 7.

§ 3 *Formålet med behandlingen av personopplysninger*

Kommunen kan behandle personopplysninger for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål, herunder

- a. vurdere om en person er vanskeligstilt på boligmarkedet
- b. gi individuelt tilpasset bistand til vanskeligstilte på boligmarkedet
- c. ha oversikt over behovet for både ordinære og tilpassede boliger for vanskeligstilte på boligmarkedet.

Statsforvalteren kan behandle opplysninger for formålene angitt i første ledd a og b ved behandling av klager etter lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet § 7.

§ 4 *Personopplysninger som kan behandles*

Når det er nødvendig for å utføre oppgaver som nevnt i lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet, kan kommunen og statsforvalteren behandle personopplysninger om følgende forhold:

- a. navn, adresse, telefonnummer, e-postadresse, reservasjonsstatus for digital post, kontonummer, målform, fødselsnummer, d-nummer og sivilstatus
- b. navn og fødselsnummer eller d-nummer på medlemmer av husstanden
- c. eventuell verge og den rettslige handleevnen til den som ber om bistand i økonomiske forhold

- d. inntekt, formue, skatteberegning og gjeld, inkludert opplysninger om offentlige ytelser og stønader
- e. andre økonomiske forhold, for eksempel kredittvurderinger, betalingsanmerkninger og underholdsbidrag
- f. arbeidsforhold
- g. oppholdsrett og oppholdstillatelse, herunder oppholdsgrunnlag, varighet på oppholdsretten og oppholdstillatelsen og om det er søkt om fornyet oppholdstillatelse eller varig oppholdsrett
- h. bolig og boforhold
- i. sosiale og helsemessige forhold
- j. utdanning
- k. skole- og barnehageplass
- l. morsmål og foretrukket tolkespråk
- m. straffedommer og lovovertridelser.

Personopplysninger angitt i bokstav d, kan kommunen uten hinder av taushetsplikt innhente fra skattemyndighetene på grunnlag av innrapporterte inntektsopplysninger og skatteoppgjøret.

§ 5 Opplysninger om andre enn den som ber om bistand

Adgangen til å behandle opplysninger angitt i § 4 gjelder også nødvendige opplysninger om

- a. ektefelle eller samboer til den som ber om bistand
- b. barn, inkludert barn med delt bosted eller samværsrett, samt fosterbarn til den som ber om bistand, eller barn av ektefelle eller samboer
- c. foreldre, forsørgere, fosterforeldre eller personer med foreldreansvar for den som ber om bistand
- d. andre husstandsmedlemmer med betydning for den boligsosiale situasjonen til den som ber om bistand.

§ 6 Viderebehandling for utvikling og testing

Kommunen kan viderebehandle personopplysninger som nevnt i § 4 når dette er nødvendig for å utvikle og teste IT-systemer som kommunen bruker for å utføre oppgaver etter lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet, og det er umulig eller uforholdsmessig vanskelig å oppnå formålet ved å bruke anonyme eller fiktive opplysninger.

§ 7 Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft fra den tid departementet bestemmer.